

Додаток 14
до Положення про організацію
освітнього процесу в
Таврійському національному
університеті імені В.І.
Вернадського

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра конституційного та міжнародного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор інституту

О.О. Ляшко
«__» _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕДІЙНОГО ПРОСТОРУ»

за спеціальністю

081 Право

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Київ – 2019 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Правове регулювання медійного простору» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 081 Право ступеня вищої освіти бакалавр, за денною та заочною формою навчання.

Розробник:

Бортняк В.А.– доцент, доцент кафедри конституційного та міжнародного права Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, кандидат юридичних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри конституційного та міжнародного права _____

Протокол №1 від 30 серпня 2019 року

Завідувач кафедри
конституційного та міжнародного права

__В.Ю. Швачка

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>081–Право</u> <small>(шифр і назва)</small>	Нормативна (за вибором)	
	Напрямок підготовки <u>081–Право</u>		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>081–Право</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____ <small>(назва)</small>		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 36	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>магістр</u>	Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		84 год.	110 год.
		Вид контролю:	
залік	залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Формування необхідної у професійній діяльності юриста системи знань з питань медіа-законодавства, джерел міжнародного інформаційного права й чинного інформаційного законодавства України зокрема, усвідомлення на цій основі правового статусу та законодавчих гарантій забезпечення діяльності мас-медіа в цілому й журналіста зокрема.

Завдання. Виклад основних теоретичних, нормативно-правових засад, прав, обов'язків та гарантій професійної діяльності юриста, функціонування інформаційної системи в цілому й діяльності мас-медіа зокрема; характеристика та аналіз засадничих джерел міжнародного інформаційного права, комплексу законодавчих актів, що забезпечують правове регулювання мас-медійної діяльності в Україні; засвоєння найважливіших нормативних актів, уміння працювати з ними; забезпечення осмисленого розуміння студентами правових засад роботи з інформацією, доступу до та специфіки роботи з джерелами інформації, міри відповідальності за перешкоджання роботі мас-медіа, журналістській діяльності в цілому.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основні джерела міжнародного права, що регулюють діяльність мас-медіа в Україні; конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні, особливості правового регулювання різновидів мас-медіа; базові поняття та терміни мас-медійного законодавства України; міру компетенції та забезпечення гарантій свободи вираження поглядів у практиці Європейського суду з прав людини; поняття права інтелектуальної власності в сфері засобів масової інформації й гарантій його дотримання; конституційно-правове регулювання права на доступ до публічної інформації, захисту журналістських джерел, специфіки розміщення реклами в мас-медіа; кримінально-правові норми журналістської діяльності, перешкоджання діяльності мас-медіа;

вміти: орієнтуватися в основних правових документах з питань захисту прав громадян на інформацію, функціонування мас-медіа та забезпечення журналістської діяльності; застосовувати знання медіа-законодавства у практичній журналістській діяльності; уникати ситуацій, коли журналіст/мас-медіа може порушити законодавство чи потрапити в небезпеку.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. **Медіаправо - комплексна галузь права: поняття, джерела та основні категорії.** Інформаційна сфера як об'єкт правового регулювання. Поняття медіаправа. Джерела медіаправа. Суб'єкти медіаправа.

Тема 2. **Міжнародно-правові норми журналістської діяльності та медіапростору.** Аналіз основних міжнародних документів, що регулюють діяльність ЗМІ в Україні: Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Європейська Конвенція з прав людини, Про свободу вираження поглядів та інформації, Європейська конвенція про транскордонне телебачення, Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, Декларація про свободу

комунікацій в Інтернеті, Директива «Телебачення без кордонів». Свобода вираження поглядів у практиці Європейського суду з прав людини. Конституційно-правові засади журналістської діяльності в Україні.

Тема 3. Доступ до публічної інформації: інформаційні запити, їх подання та відповідальність. Публічна інформація: міжнародні стандарти та український досвід. Забезпечення доступу до інформації. Запит на інформацію. Режими доступу до інформації. Відповідальність за порушення права на інформацію.

Тема 4. Дифамація, авторське право в мас-медіа. Поняття дифамації. Дифамаційний делікт, його складові. Сторони у справах про дифамацію. Звільнення від відповідальності у справах про дифамацію. Поняття та еволюція розвитку авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Виникнення авторського права та реєстрація. Особисті немайнові і майнові права авторів. Вільне використання творів. Дотримання авторських прав в Інтернеті. Суміжні права. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав.

Тема 5. Особливості правового регулювання друкованих засобів масової інформації. Поняття та правові основи діяльності друкованих ЗМІ. Умови та порядок державної реєстрації друкованих ЗМІ. Правовий захист журналістів. Роздержавлення друкованих ЗМІ.

Тема 6. Особливості правового регулювання системи телерадіомовлення в Україні. Правові засади функціонування телерадіомовлення в Україні. Початок та припинення мовлення. Вимоги до змісту програм. Ліцензування телерадіомовлення. Захист суспільної моралі: система класифікації фільмів та візуальні позначки на телебаченні.

Тема 7. Суспільне мовлення. Правовий статус засобів масової інформації в інтернет-середовищі. Історія започаткування і розвитку суспільного мовлення. Забезпечення незалежності суспільного мовлення. Проблема фінансування суспільного мовлення. Становлення суспільного мовлення в Україні. Мережа інтернет як домінантна сфера сучасної інформаційної діяльності. Правове регулювання онлайн-медіа в Україні. Відповідальність за поширення інформації в Інтернеті.

Тема 8. Реклама. Особливості проведення фото-, кіно-, теле- та відеозйомок працівниками мас-медіа. Поняття реклами та її різновиди. Загальні вимоги до реклами. Особливості розміщення реклами на телебаченні, радіо та в пресі. Обмеження щодо окремих видів товарів та послуг. Реклама і діти. Контроль і відповідальність за порушення. Діяльність мас-медіа у призмі особистого та сімейного життя особи. Нормативно-правові засади проведення зйомок та поширення зображень особи. Згода особи на зйомку та можливість її відкликання. Особливості ведення прихованої зйомки при підготовці інформаційних матеріалів. Доступ до судових засідань та зйомка у судовому процесі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	к.р	інд	с.р.		л	п	к.р	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Медіаправо - комплексна галузь права: поняття, джерела та основні категорії.	4	2	2			10	1	1				13
Тема 2. Міжнародно-правові норми журналістської діяльності та медіапростору	4	2	2			10	1	1				13
Тема 3. Доступ до публічної інформації: інформаційні запити, їх подання та відповідальність	4	2	2			10	1	1				13
Тема 4. Дифамація, авторське право в мас-медіа	4	2	2			10	1	1				13
Тема 5. Особливості правового регулювання друкованих засобів масової інформації	4	2	2			10	1	1				13
Тема 6. Особливості правового регулювання системи телерадіомовлення в Україні	4	2	2			10	1	1				13
Тема 7. Суспільне мовлення. Правовий статус засобів масової інформації в	6	2	4			12	1	1				13

інтернет-середовищі												
Тема 8. Реклама. Особливості проведення фото-, кіно-, теле- та відео зйомок працівниками мас-медіа	6	2	4			12	3	1	2			14
Залік	2						5	2		3		
Усього годин	120	16	20			84	120	10	2	3		105

5. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Медіаправо - комплексна галузь права: поняття, джерела та основні категорії.	2
2	Тема 2. Міжнародно-правові норми журналістської діяльності та медіапростору	2
3	Тема 3. Доступ до публічної інформації: інформаційні запити, їх подання та відповідальність	2
4	Тема 4. Дифамація, авторське право в мас-медіа	2
5	Тема 5. Особливості правового регулювання друкованих засобів масової інформації	2
6	Тема 6. Особливості правового регулювання системи телерадіомовлення в Україні	2
7	Тема 7. Суспільне мовлення. Правовий статус засобів масової інформації в інтернет-середовищі	2
8	Тема 8. Реклама. Особливості проведення фото-, кіно-, теле- та відео зйомок працівниками мас-медіа	2

6. Теми семінарських занять

Згідно програми не передбачено

7. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Медіаправо - комплексна галузь права: поняття, джерела та основні категорії.	2
2	Тема 2. Міжнародно-правові норми журналістської діяльності та медіапростору	2

3	Тема 3. Доступ до публічної інформації: інформаційні запити, їх подання та відповідальність	2
4	Тема 4. Дифамація, авторське право в мас-медіа	2
5	Тема 5. Особливості правового регулювання друкованих засобів масової інформації	2
6	Тема 6. Особливості правового регулювання системи телерадіомовлення в Україні	2
7	Тема 7. Суспільне мовлення. Правовий статус засобів масової інформації в інтернет-середовищі	2
8	Тема 8. Реклама. Особливості проведення фото-, кіно-, теле- та відео зйомок працівниками мас-медіа	2

8. Індивідуальні завдання

Написання есе на визначену тему.

Перелік орієнтовних тем для написання есе:

- Суспільне мовлення як важливий чинник незворотності демократичних перетворень в Україні.
- Квотування української мови в мас-медіа та інтереси споживача інформації.
- Соцмережі як новітні медіа та загрози спрощеної, викривленої картини сприйняття навколишньої дійсності.
- Символізація дійсності та медіа-реальність.
- Шляхи нормативно-правового забезпечення та практичної реалізації дотримання авторського права в мережі Інтернет.
- Роздержавлення державних та комунальних мас-медіа: перспектива якісного покращення контенту чи загроза національній безпеці?
- Традиційні медіа та забезпечення конкурентно-спроможності на ринку інформаційних послуг: проблеми переорієнтації.
- Журналісти приватних медіа: дотримання стандартів та задоволення інтересів власників.
- Політична джінса в регіональних медіа та забезпечення функції «стороржового пса» демократії: аспекти співвідношення.
- Можливі шляхи переорієнтації / оптимізації редакційної політики місцевих медіа в боротьбі за глядача в складних умовах забезпечення фінансової конкурентно-спроможності.

9. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення; наочні – презентація, ілюстрація, спостереження; практичні – індивідуальні завдання, самостійна робота, практична робота.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Задіяно практикум, спрямований на вироблення навичок самостійної нормативної моральної орієнтації майбутніх журналістів у складних професійних ситуаціях.

10. Методи контролю

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді контрольних робіт, виконання творчих завдань, поточного тестування.

Зразок контрольної роботи:

Варіант 2

1. Поняття медіаправа та його джерела.
2. Режими доступу до інформації: відкрита інформація та інформація з обмеженим доступом.
3. Роздержавлення друкованих ЗМІ.

Зразок екзаменаційного білета:

1. Запит на інформацію: поняття, форми подання, особливості розгляду та надання відповіді.
2. Захист журналістських джерел та його гарантії
3. Ліцензування телерадіомовлення.
4. Особисті немайнові права авторів.
5. Нормативно-правові засади проведення прихованої зйомки представниками мас-медіа

Перелік питань для екзаменаційної роботи:

1. Інформаційна сфера як об'єкт правового регулювання.
2. Поняття медіаправа.
3. Джерела медіаправа.
4. Суб'єкти медіаправа.
5. Міжнародно-правові джерела регулювання діяльності засобів масової інформації: їх еволюція та різновиди.
6. Основні міжнародні документи, що регулюють діяльність ЗМІ в Україні:
7. Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Європейська Конвенція з прав людини та їх значення в забезпеченні права на свободу висловлювань та інформацію.
8. Європейська Конвенція Про свободу вираження поглядів та інформації.
9. Європейська конвенція про транскордонне телебачення.
10. Декларація про свободу комунікацій в Інтернеті.
11. Директива «Телебачення без кордонів».
12. Свобода вираження поглядів у практиці Європейського суду з прав людини.
13. Найбільш яскраві судові справи за участі української сторони у практиці Європейського суду з прав людини та їх вплив на національну медіа-практику.
14. Конституційно-правові засади журналістської діяльності в Україні.

15. Публічна інформація: міжнародні стандарти та український досвід.
16. Забезпечення доступу до інформації, його різновиди та гарантії.
17. Публічна інформація, обов'язкова для оприлюднення розпорядниками публічної інформації.
18. Запит на інформацію: поняття, форми подання, особливості розгляду та надання відповіді.
19. Режими доступу до інформації: відкрита інформація та інформація з обмеженим доступом.
20. Відкрита інформація: характерні особливості та приклади.
21. Конфіденційна інформація.
22. Інформація про особу (персональні дані).
23. Службова інформація.
24. Таємна інформація. Державна таємниця.
25. Обмеження доступу до інформації. Трискладовий тест.
26. Відповідальність за розголошення інформації з обмеженим доступом та звільнення журналістів від відповідальності.
27. Відповідальність посадових та службових осіб за порушення права на доступ до інформації.
28. Поняття захисту журналістських джерел.
29. Міжнародно-правовий захист журналістських джерел інформації.
30. Гарантії захисту журналістських джерел в українському законодавстві.
31. Поняття дифамації та особливості інтерпретації в національному правовому полі.
32. Дифамаційний делікт, його складові.
33. Сторони у справах про дифамацію.
34. Звільнення від відповідальності у справах про дифамацію: оціночні судження та добросовісність журналіста.
35. Поняття та правові основи діяльності друкованих ЗМІ.
36. Умови та порядок державної реєстрації друкованих ЗМІ.
37. Правовий захист журналістів. Законодавчо визначені права та обов'язки журналіста.
38. Роздержавлення друкованих ЗМІ.
39. Правові засади функціонування телерадіомовлення в Україні.
40. Структура національного телебачення і радіомовлення України.
41. Початок та припинення мовлення. Вимоги до змісту програм.
42. Ліцензування телерадіомовлення.
43. Захист суспільної моралі: система класифікації фільмів та візуальні позначки на телебаченні.
44. Історія започаткування і розвитку суспільного мовлення.
45. Забезпечення незалежності суспільного мовлення.
46. Механізми фінансування суспільного мовлення.
47. Особливості та специфіка становлення суспільного мовлення в Україні.
48. Мережа інтернет як домінантна сфера сучасної інформаційної діяльності.
49. Правове регулювання онлайн-медіа в Україні.
50. Авторське право в Інтернеті.
51. Відповідальність за неправомірне поширення інформації в Інтернеті.
52. Поняття реклами, її різновиди та функції.

53. Загальні вимоги до реклами.
54. Особливості розміщення реклами на телебаченні, радіо та в пресі.
55. Обмеження щодо окремих видів товарів та послуг.
56. Реклама і діти.
57. Контроль і відповідальність за порушення у сфері реклами.
58. Поняття та еволюція розвитку авторського права.
59. Об'єкти та суб'єкти авторського права.
60. Виникнення авторського права та реєстрація.
61. Особисті немайнові і майнові права авторів.
62. Вільне використання творів.
63. Дотримання авторських прав в Інтернеті.
64. Суміжні права, їх особливості та різновиди.
65. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав.
66. Діяльність мас-медіа у призмі висвітлення особистого та сімейного життя особи.
67. Нормативно-правові засади проведення зйомок та поширення зображень особи.
68. Згода особи на зйомку та можливість її відкликання.
69. Особливості ведення прихованої зйомки при підготовці інформаційних матеріалів.
70. Доступ до судових засідань та зйомка у судовому процесі.

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

Базова:

1. Авраамов Д.С. Профессиональная этика журналиста / Д.С. Авраамов. – М.: Мысль, 1991. – 158 с.
2. Брижко В. Методологічні та правові засади упорядкування інформаційних відносин: монографія / В.М. Брижко; рецензенти: академік НАПрН України Тихий В.П., академік НАПрН України Сегай М.Я., д.ю.н., професор Арістова І.В., к.ю.н, доцент Яременко О.І. – К. : ТОВ “ПанТот”, 2009 р. – 415 с.
3. Грищенко І. Інститути дифамації та оціночних суджень і українське законодавство щодо захисту честі, гідності та ділової репутації фізичної особи // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. – 2015. - №1 (6). – С. 8-13.
4. Гуз А.М. Історія захисту інформації в Україні та провідних країнах світу: Навчальний посібник / А.М. Гуз. – К.: КНТ, 2007. – 260 с.
5. Декларация обязанностей и прав журналистов // Франция: общиесведения о праве по вопросам печати. – 1995. – №37. – Рос.-фр. – Сер. Информационные и учебные материалы.
6. Етичні засади роботи журналіста: західний досвід. – К.: ІМІ, МО захисту свободи слова «Репортери без кордонів», 2002. – 80 с.
7. Європейські стандарти у галузі суспільного мовлення <http://medialaw.org.ua/library/yevropejski-standarty-u-galuzi-suspilnogo-movlennya/>
8. Закон України “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні”. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>
9. Закон України "Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації". - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/917-19>
10. Закон України “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів”. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80>
11. Закон України “Про державну таємницю”. - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
12. Закон України “Про доступ до публічної інформації”. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
13. Закон України “Про інформацію”. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
14. Закон України “Про Суспільне телебачення і радіомовлення України” <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1227-18>
15. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості. – Львів.: Паіс, 2004.
16. Інформаційний простір України: Словник-довідник законодавчих термінів: довідково-навчальне видання/Автор-укладач Я.О.Чепуренко / Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – К.: “Освіта України”, 2008. – 544 с.
17. Інформація та реклама в Україні: зб. законодав. і нормат. актів: (офіц. текст)/ упоряд. Ю.В. Паливода. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2010. – 440 с.
18. Конституція України. - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

- 19.Кримінальний кодекс України. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
- 20.Кузнецова О.Д. Правові норми журналістики України: Посібник / О.Д. Кузнецова. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім.І.Франка, 2006. – 352 с.
- 21.М.Місьо, Н.Петрова, В.Ситцевой. Правничі засади діяльності журналістів в Україні. К.: Айрекс Про Медія, 2000.
- 22.Марущак А. Доступ до інформації: права журналістів / А. Марущак . – [Електронний ресурс]: http://www.uapp.org/uk/legal_library/11/21.html .
- 23.Марущак А.І. Інформаційне право: доступ до інформації: Навчальний посібник / А.І. Марущак. – К.: КНТ, 2007. – 532 с.
- 24.Міжнародні стандарти свободи слова. Збірник публікацій міжнародної організації „Артикль 19”. – К.: Міленіум, 2003.
- 25.Москаленко А.З. Теорія журналістики: підручник / А.З. Москаленко. К.: Експрес-об'ява, 1998. – 334 с.
- 26.Основи інформаційного права України: навч. посіб./ В.С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський, В.М. Брижко; за ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника. 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Знання, 2009. – 414 с.
- 27.Палагнюк Ю. В. Регулювання реклами та спонсорства в аудіовізуальних медіа в Європейському Союзі: приклад для України http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Npchdupol_2009_110_97_25.
- 28.Петрова Н. Медіа-право / Н. Петрова, В. Якубенко – К., 2007. – 276 с.
- 29.Прайс М. Телевидение, телекоммуникации и переходный период: право, общество и национальная идентичность / М. Прайс – М., 2000.
- 30.Практичні поради журналістам, які відстоюють принципи свободи слова. – К.: ІМІ, 1998.
- 31.Приступенко Т.О. Деякі аспекти правового регулювання засобів масової інформації України / Т.О. Приступенко // Наукові записки Інституту журналістики. – 2005. – Т. 12.
- 32.Приступенко Т.О. Теорія журналістики: Етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Т.О. Приступенко. — К., 2011. — 351 с
- 33.Рішення Європейського суду з прав людини щодо доступу до інформації / За заг. редакцією Шевченка Т.С., Павліченка О.М. – К.: ФОП Москаленко О.М., 2015. – 200 с.
- 34.Саруханов В. А. Азбука телевиденья / В. А. Саруханов. — М. : Аспект Пресс, 2003. — 222 с.
- 35.Свобода вираження поглядів: практика Європейського суду щодо України / [Інститут Медіа Права ; за редакцією Т. Шевченка, А. Балацької]. — К. : Фенікс, 2012. — 192 с.
- 36.Цимбалюк В.С. Інформаційне право (основи теорії і практики). Монографія / В.С. Цимбалюк.– К.: “Освіта України”, 2010. – 388 с.

Допоміжна:

1. Celebrities' Rights to Privacy: How Far Should the Paparazzi Be Allowed to Go? // <http://www.asc.upenn.edu/usr/ogandy/c734%20resources/celebrities%20rights%20-%20nordhaus.pdf>
2. Declaration of the Committee of Ministers on the guarantee of the independence of public service broadcasting in the member states <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1041345>
3. Legal Problems Raised By Mobile Blogging // <http://www.blogherald.com/2011/09/30/5-legal-problems-raised-by-mobile-blogging/>
4. MyronFarber. OnNotNamingNames // http://www.smithsonianmag.com/people-places/On_Not_Naming_Names.html
5. Newresearch: 11-point planforprotectingjournalismsourcesinthedigitalage // <http://blog.wan-ifra.org/2015/06/03/new-research-11-point-plan-for-protecting-journalism-sources-in-the-digital-age>
6. Newspapers: Licensing Requirements, Suspensions and Special Taxes // The Article 19 Freedom of expression handbook. <http://www.article19.org/pdfs/publications/1993-handbook.pdf> Page 225.
7. Recommendation 1878 (2009)Funding of public service broadcasting <http://www.assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta09/E-REC1878.htm>
8. State Law: Legal Protections for Sources and Source Material <http://www.citmedialaw.org/legal-guide/state-law-legal-protections-sources-and-source-material>
9. Аналіз законодавства про пресу в європейських та інших демократіях http://www.media.parlament.org.ua/a/action/article_detail/article_id/1170/
- 10.Відеозйомка на дорозі: Хто має право її здійснювати // <http://profit-consul.com/ua/blog/181/>
- 11.Відповідальність за розповсюдження в мережі Інтернет інформації, що не відповідає дійсності та порочить честь, гідність та ділову репутацію // <http://consultants.kiev.ua/vidpovidalnist-za-rozpovsyudzhennya-v-merezhi-internet-informaci%D1%97-shho-ne-vidpovidaye-dijsnosti-ta-porochit-chest-gidnist-ta-dilovu-reputaciyu/>
- 12.Гарантії захисту журналістських джерел за українським законодавством // <http://medialaw.org.ua/consultations/5-garantiyi-zahystu-zhurnalistskyh-dzherel-za-ukrayinskym-zakonodavstvom/>
- 13.Головенко Р.Особливості цивільно-правової відповідальності засобів масової інформації за поширення недостовірної інформації // <http://www.telekritika.ua/analiz/2007-04-20/8752>
- 14.Деякі аспекти правового забезпечення реформування друкованих засобів масової інформації, заснованих органами державної влади та органами місцевого самоврядування <http://www.minjust.gov.ua/0/7947>
- 15.Загальне та спеціальне законодавство у сфері авторського права – http://sips.gov.ua/ua/authors_rights.html
- 16.Закон України «Про авторське право і суміжні права» № 3792-XII від 23 грудня 1993 року <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

17. Закон України «Про захист суспільної моралі» від 20.11.2003 р. № 1296-IV // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1296-15>
18. Закон України «Про кінематографію» від 13.01.1998 р. № 9/98-ВР // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/9/98-%D0%B2%D1%80>
19. Закон України «Про рекламу» від 03 липня 1996 року № 270/96-ВР // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=270%2F96-%E2%F0>
20. Законодательство об авторском праве стран бывшего СССР. /Ред.-сост. Г.В.Винокуров, А.Г.Рихтер, В.В.Чернышов. — М.: Институт проблем информационного права, 2004. — 199 с.
21. Здійснення авторського права на цифрові фотографічні твори // <http://advocat-cons.info/index.php?newsid=5410>
22. Каплій О. В. Інтернет-видання ЗМІ як новий вид традиційних ЗМІ: поняття та сучасний стан конституційно-правового регулювання / О. В. Каплій // Актуальні проблеми держави і права. - 2011. - Вип. 61. - С. 227-235. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdr_2011_61_30
23. Костецька Н. Правовий захист журналістських джерел інформації // <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/19174/1/44-Kostetska-216-221.pdf>
24. Круглий стіл на тему: «Захист дітей у медіасередовищі» (матеріали) // <http://nrada.gov.ua/ua/news/radanews/15314.html>
25. Ліцензування організацій кабельного мовлення // <http://justinian.com.ua/article.php?id=450>
26. Ліцензування у сфері телебачення і радіомовлення // <http://www.nam.org.ua/tcenter/book1/Rozdil2.pdf>
27. Международный кодекс рекламной практики, одобренный Международной торговой палатой в Париже в 1987 г. // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988_010
28. Міжнародні договори у сфері авторського права – http://sips.gov.ua/ua/normative_acts.html
29. Модельный закон «Об основах регулирования Интернета» – http://www.cikrf.ru/international/docs/mpa_modzakon.html
30. Наумов В.Б. Право и Интернет: очерк теории и практики. Монография // http://window.edu.ru/window_catalog/files/r23858/naumov.pdf
31. Нові виклики часу. Відповідальність за поширення інформації в Інтернеті // http://smi.liga.net/articles/2012-03-21/4721224-nov_vikliki_chasu_v_dpov_daln_st_za_poshirennya_nformats_v_nternet.htm
32. Новожилова І. Чому інтернет-медіа вигідно не мати юридичного статусу ЗМІ // http://osvita.mediasapiens.ua/media_law/law/chomu_internetmedia_vigidno_n_e_mati_yuridichnogo_statusu_zmi/
33. Особливості цивільно-правової відповідальності засобів масової інформації за поширення недостовірної інформації // http://www.telekritika.ua/analiz/2007-04-20/8752?theme_page=10&
34. Пизик Ірина Судові позови до ЗМІ: проблеми застосування національного та міжнародного законодавства
35. Підтримка та захист права на свободу переконань та їх вільного вираження – <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Opinion/A.66.290.pdf>

36. Підтримка, захист та використання прав на Інтернет – <http://www.regeringen.se/content/1/c6/19/64/51/6999c512.pdf>
37. Порівняльний аналіз процесу роздержавлення друкованих засобів масової інформації в країнах Східної Європи і в Україні <http://www.uapp.org/privatizationlaw/9198.html>
38. Право на висловлення оціночних суджень крізь призму захисту репутації // <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=10&d=562>
39. Про дифамацію в політичному процесі // <http://justinian.com.ua/article.php?id=430>
40. Проблеми законодавчого регулювання роздержавлення друкованих ЗМІ <http://justinian.com.ua/article.php?id=2600>
41. Радіомовлення пострадянських країн та загальноєвропейська система ліцензування радіоефіру // <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1352>
42. Регіональні друковані ЗМІ в Україні: сучасний стан і перспективи правового регулювання <http://www.uapp.org/privatizationnews/9831.html>
43. Рекомендації щодо проведення фото- та відеозйомки в судовому засіданні // <https://sites.google.com/site/mediaprofspilka/hot-news-1/rekomendacii-sodoprovodennafoto-tavideozjomkivsudovomuzasidanni>
44. Рекомендація CM/REC(2014)6 Комітету міністрів Ради Європи – <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2184807>
45. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи № R(89)7 «Про принципи поширення відеозаписів насильницького, жорстокого чи порнографічного змісту», ухвалена Комітетом міністрів 27.04.1989 р. http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_723
46. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи № R(97)19 «Про показ насильства електронними ЗМІ» ухвалена Комітетом міністрів 30.10.1997 р. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_735
47. Рекомендація Ради Європи № R (2000) 7 „Про право журналістів не розкривати свої джерела інформації” (Ухвалена Комітетом міністрів 8 березня 2000 року на 701-му засіданні заступників міністрів) // [http://www.coe.kiev.ua/docs/km/r\(2000\)7.htm](http://www.coe.kiev.ua/docs/km/r(2000)7.htm)
48. Рішення Верховного Суду України за скаргою закритого акціонерного товариства “Холдингова компанія “Бліц – Інформ” про перегляд справи у зв’язку з винятковими обставинами — справа за позовом колишнього президента “Холдингова компанія “Бліц – Інформ” до газети «Бізнес» <http://reyestr.court.gov.ua/Review/10132697>
49. Рішення Верховного Суду України за скаргою посадової особи – голови обласної ради про захист честі, гідності, ділової репутації та відшкодування моральної шкоди // <http://reyestr.court.gov.ua/Review/14405568>
50. Рішення Європейського суду з прав людини у справі „Принцеса Ганноверська проти Німеччини” <http://hr-lawyers.org/files/docs/1310028215.pdf>
51. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Українська Прес-Група» проти України» <http://medialaw.org.ua/library/sprava-ukrayinska-pres-grupa-protu-ukrayiny/>

52. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Сердюка В.А. про офіційне тлумачення положення частини першої статті 7 Цивільного кодексу Української РСР (справа про поширення відомостей) // <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=9485>
53. Рішення у справі Європейського суду з прав людини „Гудвін проти Великобританії” // http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/980_100
54. Рішення у справі Європейського суду з прав людини „Ромен і Шміт проти Люксембургу” // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/980_092
55. Рішення у справі Справа "Редакція газети "Правое дело" та Штекель проти України" // http://medialaw.kiev.ua/laws/laws_europe/124/ (анотація)
<http://www.medialaw.kiev.ua/publishing/books/21/> (сторінка 166)
56. Розслідування журналістів Лесі Ганжі та Юрія Ніколова щодо запровадження цифри в Україні // <http://nashigroshi.org/2011/11/07/2011/09/22/delezh-tv-efyra-smachno-yak-v-dytynstvi/>, <http://nashigroshi.org/2011/11/07/2011/09/28/delezh-tsyfryi-2-lebedynoe-ozero-na-vseh-kanalah/>,
<http://nashigroshi.org/2011/11/07/2011/10/27/delezh-tsyfryi%e2%80%93-nash-dorohoj-y-edynstvennyij-zeonbud/>,
<http://nashigroshi.org/2011/11/07/delezh-tv-efyra-%E2%80%93-4-postoronnyim-vhod-vospreschen/>
57. Свобода вираження в Інтернеті (Звіт ОБСЄ) – <http://www.osce.org/fom/80723?download=true>
58. Свобода преси по Європейській Конвенції о правах человека (из книги “Законодательство и практика в Европе, Америке и Австралии”) (Сандра Коливер) <http://www.lawlibrary.ru/article1130099.html>
59. Система позначок Кейквейзер // <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=146>
60. Системи позначок в різних країнах // http://en.wikipedia.org/wiki/Motion_picture_rating_system
61. Спеціальні випадки звільнення ЗМІ від відповідальності за поширення недостовірної інформації // <http://www.telekritika.ua/yuridichna-consultaciya/2007-05-11/8849>
62. Сравнительный анализ законодательства о прессе в странах СНГ и Балтии (Питер Круг)/ Законы и практика СМИ в странах СНГ и Балтии. Фонд защиты гласности // http://www.library.cjes.org/online/?a=con&b_id=61&c_id=8520
63. Станислав Петровский. Интернет и законодательство о СМИ. <http://www.medialaw.ru/publications/zip/76/petr.htm>
64. Стомлені словом: Англійці хочуть пом’якшення відповідальності заради суспільного інтересу // http://zib.com.ua/ua/1502-stomleni_slovom.html
65. Судова практика з питань захисту честі, гідності та ділової репутації // <http://www.uapp.org/jur/8789.html>
66. Фарбота Правовий статус засобів масової інформації в Інтернет-середовищі // <http://ippi.org.ua/farbota-mr-pravovii-status-zasobiv-masovoi-informatsii-v-internet-seredovishchi>

67. Шевченко Т. Правовий статус Інтернет-ЗМІ в Україні: проблеми, перспективи врегулювання. <http://patent.km.ua/ukr/articles/group18/i485>
68. Як розпізнати "Оціночнесудження" //
- http://www.yurist.kharkov.ua/lica/b_text.php?type=3&id=248497&base=1
69. Як розслідувати з прихованою камерою – історії з трьох країн //
- <http://ru.telekritika.ua/media-osvita/2015-11-30/112686>